

Eti Bank

1935 - 1945

Türkiyede Devlet madenciliği millî kalkınma hareketiyle yakından alâkalı mühim mevzulardan biridir.

ATATÜRK

Madenlerimizin rasyonel, fenni ve bütün vesaitle mücehhez olarak işlemesi bu memleket için hayatî bir meseledir.

İNÖNÜ

1935 yılında işe başlıyan Eti Bank, kuruluşundan bugüne kadar geçen 10 yıllık çalışma süresini başarı ile tamamlamış bulunuyor.

Ekonomik bakımdan pek geri bulunduğumuz eski devirlerde yerli ve yabancı şahıs ve şirketlerin sadece kendi çıkarlarını düşünerek geliş güzel işlettikleri madenlerimiz, bir Devlet işi olarak ele alındıkları gündenberi devamlı olarak gelişmiş, verimli ve ileri bir duruma kavuşmuştur.

Toprakaltı servetlerimizi özel kazançlar uğrunda sömürmek ve israf etmekten başka bir şey ifade etmeyen eski devirlerin kötü ve geri sistemli maden işletmeleriyle bunların doğurduğu zararlı imtiyaz spekülasyonlarını da radikal tedbirlerle tasfiye ederek, madenlerimizi yurt ekonomisi için faydalı bir varlık haline getirmek, ancak Cumhuriyet devrinde sağlanabilmiştir.

Yurdumuzun her bucağında rastladığımız çeşitli madenlerimizin işletilmesini ve finansmanını üzerine alan Eti Bank 10 yıla varan çalışmalarıyla, madenlerimizin rasyonel usullerle istihracına, bunların millî ihtiyaçlara en uygun bir şekilde kullanılmasına, yeni bulunan madenlerin işletilmesine, maden işletmelerinin en modern tesisatla teçhizine, gelişme halindeki endüstrimize gerekli kömür, linyit, demir, krom ve bakır gibi belli başlı ham maddelerin zamanında ve yetecek miktarda hazırlanmasına, yurt ihtiyacından artan kısmın dış piyasalarda değerlendirilmesine ve maden bölgelerinde kurduğu sosyal tesislerle buralardaki halkın çalışma, yaşama ve geçinme şartlarının da düzelmesine hizmet etmiş ve ilerde daha önemli başarıların sağlanmasını mümkün kılacak bir madencilik geleneğinin doğmasına yardım etmiş bulunmaktadır.

Eti Bank, gerek işçi sayısı, gerek sos-

yal teşkilât bakımından İktisadî Devlet Teşekkülleri arasında önemli bir yer tutmakta ve muhitine temin eylediği faydalar da o nisbette fazla bulunmaktadır. Halen Eti Bank camiasında 2500 kadar memur ve 40000 den fazla işçi çalışmaktadır.

Kuruluşunda 20 milyon lira nominal sermaye ile işe başlayan Eti Bank'ın günden güne gelişen çalışmalarına muvazi olarak, 1942 yılında sermaye miktarı da 100 milyon liraya çıkarılmış bulunmaktadır. Merkezi Ankara'da bulunan Banka'nın İstanbul'da bir şubesiyle Mersin ve İskenderun'da birer bürosu vardır.

Eti Bank tarafından kurulmuş bulunan mahdut mesuliyetli muhtelif maden işletme müesseseleriyle, Bankanın diğer teşebbüs ve ortaklıkları aşağıdaki üç bölümde gösterilmiştir.

Birinci bölümdeki kuruluşlar, sermayesi Banka tarafından ayrılmış ve hükmî şahsiyeti haiz mahdut mesuliyetli müesseselerdir. İkinci bölümdeki kuruluşlar ise, işletme safhasına girdiklerinde mahdut mesuliyetli birer müessese haline getirilmek üzere, şimdilik birer teşebbüs olarak ele alınmış ve tesisatı henüz tamamlanmamış olanlardır. Üçüncü bölümde ise, Eti Bank'ın ortaklaşa çalıştırdığı diğer kuruluşlar bulunmaktadır.

I _ MÜESSESELER:

Ereğli Kömürleri işletmesi
Garp Linyitleri işletmesi
Şark Kromları işletmesi
Divriği Demir işletmesi
Türkiye Bakır işletmeleri
Keçiburlu Kükürt işletmesi
Türkiye Kömür Satış ve Tevzi Müessesesi

II — TEŞEBBÜSLER:

Bolkardağ - Keban simli kurşun madenleri
Çatalağzı Elektrik Santrali

III — ORTAKLIKLAR:

Takas Limited Şirketi
Ankara Anonim Türk Sigorta Şirketi
Halk Bankası T. A. Ş.

I inci bölümde gösterilen ve halen faaliyette bulunan muhtelif maden işletmelerinin 1935 yılındanberi istihsal miktarları aşağıki tablolarda gösterilmiştir. Memleket ihtiyacını ve bunun gelecek yıllardaki gelişmesini gözönünde tutarak, bir çok yeni tesisler kurmak suretiyle madenlerimizin verimini arttırmak ve bilhassa taş kömürü istihsalini yılda 7 milyon tona çıkarmak yolunda büyük bir program hazırlanmış bulunmaktadır.

ETİ BANK İŞLETMELERİ İSTİHSALÂTI (TON)

Yıllar	Taşkömür		Sömi - Kok	Briket	Linyit Satılık (Net)	Demir cevheri
	Tuvenan (Brüt)	Satılık (Net)				
1935	2.340.491	1.823.475	10.535	—	—	—
1936	2.298.649	1.603.038	54.457	—	—	—
1937	2.306.869	1.573.039	55.899	16.701	—	—
1938	2.588.957	1.691.956	68.338	36.500	76.000	76.507
1939	2.696.397	1.827.559	58.777	14.013	91.693	231.316
1940	3.019.458	1.998.331	59.964	24.497	149.256	130.337
1941	3.019.626	1.897.129	57.885	28.471	176.789	60.754
1942	2.509.614	1.618.261	55.239	21.950	266.190	19.044
1943	3.162.005	2.071.098	47.577	30.608	419.659	91.751
1944	3.554.279	2.383.756	49.425	34.776	531.814	90.430

Yıllar	K R O M		B A K I R				K Ü K Ü R T		
			Ergani		Kıvarshan Blister	Yekûn	Saf	Bağ	Yekûn
	Roş	İnce	Blister	Rafine					
1936	23.000	—	—	—	—	—	2.930	—	2.930
1937	49.000	—	—	—	653	653	3.3"3	—	3.383
1938	95.010	—	—	—	2.240	2.240	3.806	—	3.806
1939	105.067	—	4.236	—	2.500	6.736	815	—	815
1940	92.123	—	4.754	2.076	1.924	8.754	3.440	—	3.440
1941	63.996	—	8.100	910	1.497	10.507	1.951	—	1.951
1942	31.165	20.150	5.195	2.205	857	8.257	2.002	615	2.617
1943	60.030	19.700	7.030	2.205	495	9.730	2.045	1.034	3.079
1944	67.864	27.497	10.050	--	1.000	11.050	651	2.676	3.327

